

**Les remunicipalitzacions:
abast del fenomen en els municipis espanyols
de més de 50.000 habitants**

Memòria de projecte i resultats

Taula de contingut

Introducció i definició de l'objecte d'estudi.....	3
Formes de gestió dels serveis públics: plantejament conceptual.....	4
Remunicipalització a Europa	5
Remunicipalització a Catalunya	6
Objectius del projecte	9
Metodologia	10
El disseny del qüestionari.....	11
Configuració de les bases de dades	11
Procés de resposta	12
Resultats globals.....	12
Resultats per serveis	16
Conclusions i línies d'anàlisi futura	19

Les remunicipalitzacions: abast del fenomen en els municipis de més de 50.000 habitants

Introducció i definició de l'objecte d'estudi

El concepte de “remunicipalització” prové essencialment del context europeu on es va detectar una certa tendència a retornar a l'àmbit de la responsabilitat pública, activitats que havien estat transferides a un funcionament amb criteris de mercat. França i Alemanya, per exemple, havien traslladat serveis tradicionalment de responsabilitat municipal, fonamentalment l'energia i l'aigua, a models d'operació en règim de competència oberta. La translació d'aquest terme al marc jurídic espanyol atén, però, a una construcció jurídica diferent. La normativa de règim local espanyola i catalana manté la configuració clàssica pel que fa al règim de provisió i a la prestació dels serveis. És a dir, manté la titularitat municipal del servei tot i que en alguns casos es preveu un model de monopoli amb un sol proveïdor, mentre que en uns altres es desenvolupa en règim de competència amb altres proveïdors. Així, la intervenció d'agents privats es donaria en dos àmbits jurídicament molt diferenciats: d'una banda, en sectors que operen en règim de mercat i es produeix una coincidència d'oferta privada i servei públic – com podria ser el cas dels serveis esportius – i, d'una altra, en serveis que es mantenen sota titularitat pública municipal però on s'hi apliquen tècniques de forma de gestió indirecta sota qualsevol de las figures recollides en la normativa de contractes, com per exemple l'enllumenat o l'abastament d'aigua potable.

En el nostre context, doncs, el terme “remunicipalització” s’ha interpretat majoritàriament com el canvi de forma de gestió de sistemes que incorporen la participació d’un tercer no públic (externalitzacions) cap a models de prestació directa, amb o sense la intervenció de figures diferenciades de les administracions matrius. És, per tant, en realitat, una “reinternalització” de la forma de gestió del servei o activitat. Si bé la literatura comparada recull l’aparició d’aquesta tendència a partir de la dècada del 2000, el cert és que, en termes quantitius, l’abast fins al tombant del 2010 sembla limitat. En el cas espanyol, a més, el text de la LRSAL encara estava clarament inspirat per un discurs basat en el foment de la liberalització de mercats i l’increment de la penetració de la iniciativa privada en àmbits tradicionalment públics. De fet, l’exposició de motius de la norma recollia la següent afirmació: *“Asimismo, se suprimen monopolios municipales que venían heredados del pasado y que recaen sobre sectores económicos pujantes en la actualidad”*.

La incerta aplicació que ha tingut la LRSAL, de forma conjunta amb el que sembla un cert canvi de percepció en la visió i encaix social dels serveis externalitzats, poden haver esperonat una transformació. Un indicatiu d’aquesta evolució podrien ser les dades d’un recent estudi sobre els alcaldes espanyols que es mostraven més partidaris a la reinternalització que a la externalització, i les dades sobre percepció de la ciutadania sobre aquesta matèria. En tots dos casos, s’aprecia una millor valoració de la gestió directa per part de la pròpia administració. En aquest context, es fa necessari analitzar el fenomen i explorar els seus trets principals.

Formes de gestió dels serveis públics: plantejament conceptual

La normativa estableix que els serveis municipals es poden prestar mitjançant fórmules de prestació directa o indirecta. Segons l’article 85.2 de la LRBRL, la gestió indirecta es pot vehicular a través de les següents figures: concessió, gestió interessada, concert o bé mitjançant una societat d’economia mixta en la qual l’administració participi, per si mateixa o a través d’una entitat pública, amb concurrència amb persones físiques o jurídiques. La reinternalització en el nostre marc suposa el trànsit d’una forma indirecta de gestió de les

abans esmentades, a alguna forma de gestió directa de les que apareixen a l'article 85.2 de la LRBRL.

La gestió directa es pot vehicular a través de la gestió per part del mateix ajuntament, a través d'un organisme autònom local, a través d'una entitat pública empresarial local o bé a través d'una societat mercantil local, amb capital social o bé íntegrament de titularitat pública. Cal tenir present que en el cas que l'ens local que decideixi gestionar un servei públic de forma directa via una entitat pública empresarial local o bé una societat mercantil local, amb capital social o bé íntegrament de titularitat pública, haurà de tenir en compte una sèrie de condicionants recollits a la llei 27/2013, l'anomenada LRSAL. És a dir, si l'ens local fa servir alguna de les dues formes de gestió directes abans anomenades, haurà de tenir en compte que només les podrà utilitzar subsidiàriament i haurà de prioritzar la gestió directa realitzada pel propi ajuntament o bé la gestió via un organisme autònom. Aquesta seria, com a mínim, la premissa establerta en termes jurídics.

Així, l'article 85.2 de la LRBRL, amb les novetats introduïdes per la llei 27/2013, estableix que aquestes dues formes de gestió només podran ser utilitzades quan s'acrediti amb memòria justificativa que alguna d'aquestes formes de gestió directa són més sostenibles i eficients que la gestió directa per part de l'ens local o a través d'un organisme autònom. En aquest sentit, doncs, cal tenir present que el procediment formal de reinternalització suposa un conjunt de dificultats i pot implicar un procés formal llarg i complex.

Remunicipalització a Europa

A l'estudi "Our Public Water Future. The global experience with remunicipalisation"¹, s'analitza la creixent remunicipalització dels serveis de sanejament i subministrament d'aigua. En l'estudi es fa un llistat de casos coneguts de remunicipalització dels darrers 15 anys, del 2000 al 2015.

---

¹ En aquest treball es fa un estudi dels casos de remunicipalització del servei d'aigua potable i el sanejament.

En l'estudi, el Transnational Institut afirma que entre aquest període de temps (2000-2015) es va remunicipalitzar el servei de l'aigua a 37 països, una mesura que afirmen que va afectar a 100 milions de persones. Una tendència que, afirmen, es va duplicar entre l'any 2010 i el 2015, especialment als països amb major nivell de vida, destacant França, amb 94 casos i Estats Units, amb 58. Després del 2009, els casos de remunicipalització, s'han doblat. Això és degut al cas de París que va provocar una acceleració del fenomen de la remunicipalització a França, on durant el mateix període de temps (2000-2015) hi va haver el triple de remunicipalitzacions que a la resta de països.

Les dades de l'anàlisi mostren que la remunicipalització és una tendència que es va consolidant amb força. L'any 2000, el fenomen mundial de la remunicipalització estava representat per dos casos i, segons l'estudi, això suposava una afectació a menys d'un milió de persones. En canvi, al 2015, els casos van escalar fins a 235, arribant a més de 100 milions de persones servides per un operador remunicipalitzat.

Tot i que la remunicipalització s'ha estès per tots els països, les dades demostren que aquest fenomen és més sòlid als països desenvolupats que no pas als de renda mitjana-alta, mitjana-baixa o baixa. Respecte a les causes de la remunicipalització, en l'esmentat estudi, se n'apunten les següents: resultats mediocres, infra inversió, factures inabordables, dificultats de supervisió, manca de transparència financera, retallades de personal i servei de mala qualitat.

Remunicipalització a Catalunya

D'acord amb les dades recollides sobre remunicipalitzacions del darrer estudi de l'Observatori de Govern Local (8ena edició), la taula 1 recull els resultats entre els municipis de Catalunya majors de 50.000 habitants que afirmen haver remunicipalitzat algun servei. Hi ha un total d'onze municipis d'aquestes característiques que han remunicipalitzat serveis. Tot i que són uns resultats relativament reduïts, cal tenir present que es tracta d'un procés complex i sovint amb molts entrebancs formals i

procedimental. És a dir, pot no ser molt generalitzat però en qualsevol cas, posa de manifest un clar interès en la matèria.

Un altre element a destacar és la confusió entre les diferents opcions contractuals. La informació recollida en la taula 1 permet deduir que alguns dels processos que els ajuntaments han identificat com a remunicipalització suposen canvis en el funcionament de serveis contractats de forma particular, no una reversió de la forma de gestió del servei de forma global. En qualsevol cas, de la informació recollida també permet identificar els serveis vinculats als residus i l'aigua com a matèries que han rebut atenció des d'aquesta perspectiva.

Taula 1. Remunicipalitzacions a Catalunya en municipis majors a 50.000 habitants recollides a l'Observatori 8 de Govern Local de la Fundació Pi i Sunyer

Municipi	nº d'Habitants	Comarca	nº Remunicipalitzacions	Serveis Remunicipalitzats
Badalona	215654	Barcelonès	2	Servei d'aigua i Sanejament / Neteja d'Instal.lacions Municipals
Terrassa	215214	Vallès Occidental	3	Servei d'aigua / Transport col.lectiu urbà de viatgers / Neteja instal.lacions municipals
Sabadell	207814	Vallès Occidental	1	Zona blava i grua
Santa Coloma de Gramenet	116950	Barcelonès	2	Neteja instal.lacions municipals / Deixalleria (falta validar)
Girona	97586	Gironès	1	
Sant Cugat del Vallès	87830	Vallès Occidental	1	Servei d'aigua
Sant Boi de Llobregat	82195	Baix Llobregat	1	Servei d'aigua
Vilanova i La Geltrú	65684	Garraf		Servei d'Aigua
Castelldefels	63891	Baix Llobregat	3	Neteja Viària / Deixalleria / Recollida residus
Cerdanyola el Vallès	57413	Vallès Occidental	2	Servei d'aigua / Gestió de residus
Mollet del Vallès	51650	Vallès Oriental	2	Mantemient Clavegueram / Atenció domiciliària

De fet, segons l'estudi "Our Public Water Future. The global experience with remunicipalisation"², els municipis catalans també estan passant per l'onada remunicipalitzadora. Afirmen que l'any 2015, hi havia nou municipis catalans que havien tornat a la gestió pública de l'aigua. De fet, sis d'aquests nou casos es van donar l'any 2014. L'estudi preveu que "aquesta onada emergent continuï agafant força" pels següents motius:

- Forces polítiques municipals que defensen la gestió directa del servei d'abastament d'aigua van accedir als governs municipals a les eleccions del 2015
- Pressió social en favor de la remunicipalització
- En els propers anys, nombrosos municipis hauran de decidir si obren un nou concurs o remunicipalitzen el servei a causa de la finalització del contracte.

L'esmentat estudi recull alguns casos de municipis catalans on es va remunicipalitzar el servei d'aigua. El municipi d'Alfés va decidir cancel·lar en contracte de l'aigua "al comprovar la manca de justificació de tarifes que feia l'empresa pel servei que prestava". A Santa Maria de Palautordera també es va remunicipalitzar aquest servei "degut a les deficiències estructurals detectades". A banda d'aquests casos, l'estudi esmenta altres casos com per exemple el municipi d'Arenys de Munt, del qual afirma que "és un cas de remunicipalització prou il·lustratiu que mostra un ampli espectre de casuístiques vinculades a la recuperació del servei d'aigua". Altres municipis que apareixen en l'estudi com a exemples de remunicipalització de l'aigua són el de Figaró-Montmany (2010), Vilalba Sasserra (2014) i Montornès del Vallès (2014).

Si bé cap dels municipis identificats supera els 50.000 habitants, aquestes dades poden posar de manifest l'interès en la remunicipalització d'aquest servei. De fet, la gestió directa del servei d'abastament d'aigua és la forma de gestió que manifesten 507 municipis, mentre que 437 afirmen fer servir alguna fórmula de contracte. És a dir, això suposa que més del 53% dels municipis de Catalunya gestionen aquests servei de forma

---

² En aquest treball es fa un estudi dels casos de remunicipalització del servei d'aigua potable i el sanejament.

directa, si bé només representen un 16% de la població. Aquest fet, podria indicar una major tendència a la gestió directa en municipis de població mitjana o reduïda.

Objectius del projecte

L'objectiu del projecte és examinar l'abast del fenomen de les remunicipalitzacions en els municipis de més de 50.000 habitants de l'estat. Per aquest motiu es va dissenyar una metodologia apropiada que permetés conèixer l'abast i extensió del fenomen, tant pel que fa al seu número com en relació amb el seu perfil sectorial. És a dir saber quantes remunicipalitzacions s'han produït o estan en procés i en quins serveis. D'altra banda, també aspirem a identificar pràctiques i processos per tal d'analitzar com s'ha desenvolupat cada cas.

Per a portar-ho a terme, s'ha establert un llindar de 50.000 habitants per tal de seleccionar municipis amb prou complexitat en l'estructura institucional i sofisticació prestacional. Aquest llindar es configura com un criteri objectiu i tots els municipis que superin aquesta població formen part de l'univers d'estudi. La taula 2 mostra la distribució dels municipis inclosos en el projecte per comunitat autònoma. D'acord amb aquesta informació, inclourem com a mínim un municipi de cada comunitat a més de les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

Taula 2. Distribució de municipis de més de 50.000 habitants per CCAA

CCAA	Número	Percentatge
Andalusia	29	20.3
Aragó	2	1.4
Principat d'Astúries	4	2.8
Illes Balears	1	0.7
Canàries	8	5.6
Cantàbria	2	1.4
Castella - La Manxa	6	4.2
Castella i Lleó	9	6.3
Catalunya	23	16.1
Comunitat Valenciana	15	10.5
Extremadura	3	2.1
Galícia	7	4.9
La Rioja	1	0.7
Comunitat de Madrid	20	14.0
Regió de Múrcia	4	2.8
Navarra	1	0.7
País Basc	6	4.2
Ceuta	1	0.7
Melilla	1	0.7
Total	143	100.0

Metodologia

El sistema de recollida de dades s'ha vehiculat a través d'un qüestionari autocomplimentable de distribució per correu electrònic amb suport telefònic. S'ha dissenyat un qüestionari que permet recollir els principals trets i elements de relleu en la matèria. Per garantir consistència i aplicabilitat del qüestionari, les propostes van ser discutides amb responsables en la matèria i el qüestionari va superar una prova d'administració prèvia a la distribució general. Per a garantir que el qüestionari arriba al

destinatari adient, en aquest cas Secretaris de la corporació o responsables dels serveis jurídics, els investigadors de la Fundació van contactar telefònicament amb les persones a qui es dirigia per tal d'adreçar correctament el correu electrònic i avançar informació sobre el projecte. Aquests investigadors portaven també a terme un seguiment del procés de treball de camp i s'oferien a guiar la resposta del qüestionari per tal de garantir el major nombre de participants possible. Tota la informació queda estructurada en una base de dades que permet una anàlisi d'acord amb diferents criteris.

El disseny del qüestionari

El disseny del qüestionari va recollir les matèries que eren objecte d'interès i es va centrar en la decisió i mecànica del procés de remunicipalització, tant si aquests ja s'havien finalitzat, com si estaven en tràmit, com si encara es trobaven en procés de valoració. Un cop dissenyat un primer esborrany, el qüestionari es va sotmetre a una sèrie de consultes amb experts i de proves pilot per tal de garantir que l'estructura plantejada era adient i que recollia els aspectes més rellevants.

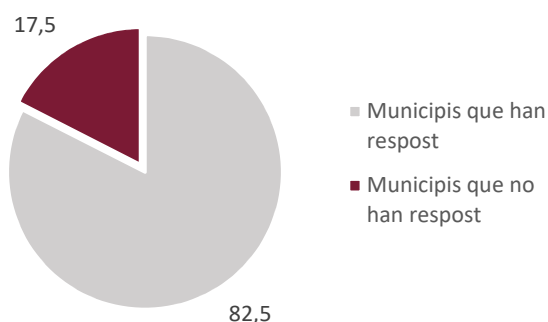
Configuració de les bases de dades

Les bases de dades del projecte recullen la informació dels municipis que han participat. Inicialment, existeixen dues bases de dades que es corresponen a les respostes introduïdes en els qüestionaris segons l'idioma –català o castellà. Aquestes bases han estat fusionades per a garantir l'explotació completa de les dades.

Procés de resposta

El nivell de resposta es pot considerar com a molt satisfactori. Han respost 118 municipis, que suposa un 82,5% del total. Tot i així, els resultats es beneficiarien d'un increment del grau de resposta; en particular atès que algun cas rellevants per a l'estudi no havien respost en el moment de redacció d'aquest document.

Gràfic 1. Participació en el projecte

Cal dir que el procés de resposta ha estat molt complex i ha suposat un elevat nombre de contactes. El seguiment ha estat constant i tot i així ha estat necessari insistir de forma continuada per a assolir un percentatge de resposta adient. D'altra banda, s'aprecien algunes incoherències amb informació prèvia. Tot i que s'ha intentat validar tota possible inconsistència en alguns casos no s'ha aclarit el motiu del canvi, que podria ser degut per un simple canvi d'intenció o bé, per la preferència a no fer públic un procés encara en valoració.

Resultats globals

El projecte incorporava un ventall de 12 serveis que s'havia confeccionat a partir de les obligacions establertes en la Llei 7/1985 i els interessos específics del projecte. En concret, els serveis inclosos eren:

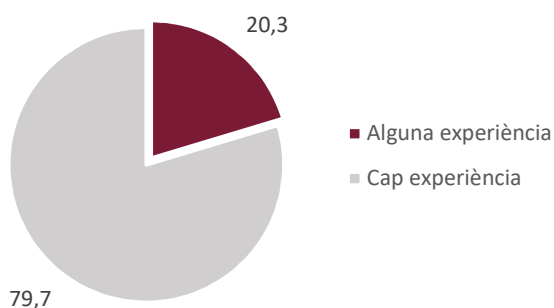
- Enllumenat públic

- Serveis funeraris
- Cementiri
- Recollida de residus
- Tractament de residus
- Neteja viària
- Abastament domiciliari d'aigua potable
- Clavegueram
- Parcs i jardins públics
- Oficina d'atenció al ciutadà
- Servei d'atenció domiciliària
- Escoles bressol

D'entre aquests serveis, no es va identificar cap experiència d'enllumenat ni de tractament de residus. Per a millorar el seu tractament s'ha ajustat les categories a les respostes obtingudes.

El nombre de municipis que ha respost afirmativament al fet d'haver portat a terme o estar en considerant alguna experiència de remunicipalització és relativament reduït. D'entre els municipis que han respost, 24 municipis manifesten considerar la remunicipalització. Entre tots ells, plantegen un nombre total de 33 serveis o activitats remunicipalitzades.

Gràfic 2. Municipis manifesten experiències de remunicipalització

La major part de municipis han manifestat una sola experiència, però alguns n'han manifestat dos o fins i tot tres.

Taula 3. Número d'experiències per municipi

Núm. Serveis	Municipis
3 o més Serveis	2
2 Serveis	5
1 Servei	17

Pel que fa als serveis, la taula 4 posa de manifest la distribució de serveis en cada cas i el llistat definitiu amb què s'ha treballat. En el cas d'escoles bressol, cal tenir present que en un dels casos analitzats, es tracta d'activitats complementàries, en concret, de la bugaderia, la cuina i la neteja. En relació a la neteja i la recollida de residus, Cádiz ha portat a terme la remunicipalització d'aquestes activitats per als espais de platges. Com es pot apreciar, s'ha afegit el servei de biblioteques, grua i les zones blaves.

Taula 4. Distribució de serveis remunicipalitzats o en procés

Serveis	Freqüència	Percentatge
Aigua	7	20,6
Atenció domiciliària	4	11,8
Atenció telefònica	1	2,9
Biblioteques	1	2,9
Clavegueram	1	2,9
Escola Bressol	5	14,7
Funeraris	3	8,8
Grua	2	5,9
Neteja Viària	1	2,9
Parcs i jardins	2	5,9
Recollida de Residus	4	11,8
Socorrisme platges	1	2,9
Zona Blava	1	2,9
Producció energia	1	2,9
Total	34	100,0

En relació al moment en què es troba el procés, dels municipis que han respost, 10 municipis afirmen haver finalitzat i un menys està en consideració. La taula 5 mostra

aquesta distribució. El servei d'aigua és el que es troba en una fase de consideració de forma més habitual; de fet cinc municipis afirmen que ho estan valorant.

Taula 5. Processos en funció de la situació actual

Estadi	Freqüència	Percentatge
En consideració	9	34,6
En curs	5	19,2
En planificació	2	7,7
Finalitzat	10	38,5
Total	26	100

En relació a la motivació formal causant del canvi en la forma de gestió del servei, els municipis que han respost a aquesta qüestió han afirmat generalitzadament que s'ha produït en el moment en què finalitzava el període de contracte amb el contractista inicial.

Taula 6. Processos en funció de la motivació

Motiu	Freqüència	Percentatge
Extinció per incompliments	1	6,3
Finalització del període	12	75,0
Revocació	3	18,8
Total	16	100

Pel que fa a la justificació per a optar per la remunicipalització en comptes d'altres opcions com iniciar un nou procés de licitació, el motiu més esmentat entre els municipis que han respost, és el compromís polític.

Taula 7. Processos en funció de la justificació

Justificació	Freqüència	Percentatge
Compromís polític	10	66,7
Valoració tècnica	4	26,7
Altres	1	6,7
Total	15	100

Resultats per serveis

Per a una anàlisi amb un major grau de detall, les taules 8 a 15 recullen els resultats per a cadascun dels serveis recollits.

En relació amb el servei d'abastament d'aigua la taula 8 posa de manifest que un nombre important dels municipis que expressen la possibilitat de remunicipalitzar aquesta activitat estan en una fase de consideració i anàlisi de la matèria. En concret, cinc dels set estan considerant aquesta opció. Cal dir que el motiu més habitual per a iniciar el procediment és la finalització del període de contracte.

Taula 8. Servei d'abastament d'aigua

Identificació de cas	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Aig_1	En consideració	2018	2018	-	Compromís polític	Societat Mixta	-
Aig_2	En consideració	2018	2019	Revocació	Compromís polític	Altres	Ens propi
Aig_3	En consideració	2020	2020	Finalització	-	Arrendament	-
Aig_4	En consideració	-	-	-	-	-	-
Aig_5	En consideració	2019	2019	Finalització	Altres	Concessió	Ens propi
Aig_6	En curs	2016	2018	Finalització	Valoració tècnica	Concessió	Ens propi
Aig_7	Finalitzat	2016	2017	Finalització	-	Concessió	Ens propi

Només un municipi ha considerat adient remunicipalitzar el servei de clavegueram. En aquest cas el procés ha estat finalitzat i la causa material per la qual es va iniciar el procediment va ser la finalització del període de contracte previ.

Taula 9. Servei de clavegueram

Identificació de cas	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Cla_1	Finalitzat	2016	2017	Finalització	-	Concessió	Ens de gestió

La taula 10 ofereix informació sobre els serveis funeraris i cementiris. Tres municipis manifesten intenció o interès per a remunicipalitzar el servei i les circumstàncies del procediment presenten peculiaritats en cada municipi.

Taula 10. Serveis funeraris i cementiris

Identificació de cas	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Fun_1	-	2014	2015	Incompliment	Valoració tècnica	Concessió	Indiferenciada
Fun_2	En curs	2017	2018	-	Compromís polític	Altres	Ens de gestió
Fun_3	En consideració	-	-	Revocació	Compromís polític	Concessió	Ens de gestió

Pel que fa a les escoles bressol, cinc municipis manifesten haver plantejat algun procés de remunicipalització. Cal dir, que en un cas, els serveis en curs es corresponen amb serveis de tipus complementari; en concret, amb bugaderia, menjador i neteja.

Taula 11. Serveis d'escoles bressol

Identificació de cas	Contingut	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Bre_1	Complet	Finalitzat	2016	2016	Revocació	Compromís polític	Concessió	Ens de gestió
Bre_2	Complet	En planificació	2017	2018	Finalització	Valoració tècnica	Concessió	Ens de gestió
Bre_3	Complementari	En curs	2017	2017	-	-	Altres	Indiferenciada
Bre_4	Complet	Finalitzat	2017	2017	Finalització	Valoració tècnica	Altres	Organització
Bre_5	Complet	En planificació	2015	2019	Finalització	Compromís polític	Altres	Indiferenciada

Només l'ajuntament un ajuntament ha manifestat haver remunicipalitzat el servei de neteja viària. D'acord amb les seves respostes el procés està finalitzat i es va portar a terme degut a la fi del contracte anterior.

Taula 12. Serveis de Neteja viària

Identificació de cas	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Net_1	Finalitzat	2017	2017	Finalització	Compromís polític	Concessió	Ens de gestió

En relació amb el servei de recollida de residus, quatre municipis han respost afirmativament, tot i que cal tenir present que en un cas, s'ha remunicipalitzat específicament el servei de recollida en les platges. La resta de casos es troben en moments diferents del procediment.

Taula 13. Servei de recollida de residus

Identificació de cas	Contingut	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
Res_1	Platges	Finalitzat	-	-	-	-	Altres	-
Res_2	Complet	En curs	2018	-	-	-	Concessió	Ens de gestió
Res_3	Complet	En consideració	-	-	-	-	-	-
Res_4	Complet	Finalitzat	2017	2017	Finalització	Compromís polític	Concessió	Ens de gestió

D'acord amb la informació recollida, quatre municipis han respost afirmativament a l'interès per remunicipalitzar. De nou, els municipis es troben en moments diferents del procés.

Taula 14. Serveis d'atenció domiciliària

Identificació de cas	Estadi	Data d'inici	Data final	Motiu material	Justificació	Forma prèvia	Forma posterior
SAD_1	-	-	-	-	-	-	-
SAD_2	En consideració	2016	-	Finalització	Compromís polític	Altres	-
SAD_3	En curs	2018	-	Finalització	Compromís polític	Concessió	Ens de gestió
SAD_4	Finalitzat	2016	2018	-	-	Altres	Ens de gestió

A banda dels serveis específicament recollits en el qüestionari, es va considerar adient identificar altres serveis i experiències en la matèria. El fet que són serveis que no disposaven d'un qüestionari específic, suposa que el volum d'informació sobre aquestes experiències és menor. La taula 15 ofereix informació sobre aquestes activitats singulars. Entre elles, la més particular és el d'un cas de servei de biblioteques que havia estat concessionat a l'empresa Eulen i en l'actualitat l'ajuntament està valorant la seva reumunicipalització.

Taula 15. Altres serveis

Servei

Biblioteques

Producció energia

Socorrisme platges

Grua

Zona Blava

Grua

Conclusions i línies d'anàlisi futura

En termes generals, i més enllà de les respostes concretes, es poden apreciar algunes conclusions rellevants en relació a l'interès i desenvolupament del processos de remunicipalització en els municipis espanyols de més de 50.000 habitants.

- ✓ Molt interès però dificultats per a la materialització
Sovint els municipis manifesten interès però es troben davant de dificultats en el procés de remunicipalització. Aquest fet, i la manca de guies clares de com desenvolupar el procediment, bloqueja i posposa en el temps algunes iniciatives. En aquest sentit, és imprescindible que es dissenyin els mecanismes necessaris per a aclarir i diagramar procediments. Actualment la normativa és asimètrica, permet identificar com externalitzar però no és tan clara en el retorn de la gestió.

- ✓ S'han donat externalitzacions en tots els serveis de gestió municipal
Tot i les dificultats materials, s'han pogut identificar serveis remunicipalitzats de totes les tipologies i volums.

- ✓ La protecció de drets com a element comú
El plantejament que sembla comú a tots els serveis és la protecció dels drets, bé en una perspectiva interna –en el procés de prestació, les condicions laborals i els criteris de gestió- bé en una perspectiva externa –drets dels usuaris, qualitat del servei, garantia d'inversió i manteniment.

✓ Sempre al menys un municipi ja ha finalitzat el procés

Pel que fa a les experiències recollides es pot constatar que pràcticament en totes les tipologies de serveis hi ha, com a mínim, un municipi que ja ha finalitzat el procediment. Aquest aspecte pot resultar de particular interès per a la realització d'un estudi més detallat.

✓ Cal tenir present el context

El context global de la gestió de serveis públics municipals és que **la forma més habitual és la gestió directa**, per part del mateix ens o mitjançant ens de cooperació o entitats de segon nivell. Aquest fet contrasta amb l'existència de grans serveis externalitzats, sovint en contractistes de gran volum. Aquests serveis, a més, solen suposar imports globals molt elevats i una prestació sensible per a la ciutadania. És a dir, l'espai per a la remunicipalització és més estret del que es podria pensar, atès que molts serveis mai han estat externalitzats, però molt sensible des de la perspectiva de les característiques de les activitats afectades.

✓ Principals dificultats concretes

Entre les dificultats concretes n'hi ha molt diversa tipologia. Algunes estan vinculades a la resistència del contractista, a l'impacte de l'opinió pública o a les dificultats en els òrgans plenaris. D'altres, en canvi, són molt més concretes i es relacionen amb procediments administratius específics com podrien ser la gestió del personal (dubtes sobre la subrogació i les condicions laboral del personal), de gestió econòmica (tramitació d'expedients de liquidació o l'avaluació econòmica de la gestió directa) i d'anàlisi i disseny d'estructures de gestió (dubtes sobre les fórmules de gestió o sobre el model d'organització interna més oportú).

✓ Desorientació general

Els elements anteriors sovint generen una desorientació en el moment d'iniciar el procediment. Es tracta d'un moment particularment delicat, atès que la regulació tampoc ofereix guies clares. Existeixen elements i tramitacions precises

per al procés de contractació d'un servei però no queda tan clar com portar a terme el procés invers.

✓ Tram de població

Cal tenir present que el present estudi s'ha desenvolupat específicament a partir d'informació dels municipis majors de 50.000 habitants. En aquest sentit, durant el procés de recollida de dades, s'ha pogut constatar experiències interessants en municipis de trams de població inferior. Els municipis de gran volum poblacional constitueixen una petita part del conjunt del mapa municipal espanyol i català, que es compon majoritàriament d'unitats de menor grandària. Sense poder aprofundir de forma específica, cap la possibilitat que aquests municipis hagin pogut desenvolupar experiències de remunicipalització amb menys resistències. El fet que el volum de prestació sigui menor, pot facilitar el procés tant pel que fa a la dificultat material com per la reacció dels possibles contractistes.

✓ Motiu de tipus material

El motiu de tipus material més esmentat per a iniciar un procés de remunicipalització és la finalització del període de contracte previ. Aquest és un element rellevant atès que planteja una clara finestra d'oportunitat per a iniciar un procediment d'aquestes característiques.

✓ Justificació de tipus polític

Pel que fa a la justificació per a haver descartat altres fórmules, com podrien ser l'inici d'un nou procediment de licitació, la més habitual és el compromís polític, molt per davant de les motivacions tècniques.

A partir d'aquestes línies conclusió, es poden identificar alguns aspectes que permetrien el desenvolupament de vies d'anàlisi.

Un estudi més qualitatiu

La informació recollida fa necessari un estudi més qualitatiu que permeti aprofundir en els casos recollits. Aquest estudi hauria de permetre identificar més clarament les dificultats en el procés i també les eines i mecanismes pràctics desenvolupats en les experiències finalitzades.

Un mecanisme que permeti identificar eines útils

És necessari identificar i dissenyar eines concretes que permetin un millor desenvolupament del procés. En aquest sentit, algunes eines es poden proposar a partir del fet de compartir experiències, d'altres serà necessari la intervenció de tècnics i experts en la matèria.

És necessari ampliar els trams de població estudiats

Es necessari accedir al municipis que se situen en trams de població per sota dels 50.000 habitants. D'aquesta manera es podrà disposar d'un diagnòstic més clar de l'interès en la matèria i també de més experiències concretes.